

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 687

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları raporları (1/163)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-952/210

8 . 1 . 1970

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 8 . 1 . 1970 tarihinde kararlaştırılan «1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Mehazı Alman Askerî Ceza Kanunu olan, 22 Mayıs 1930 tarihli Askerî Ceza Kanununun yasakladığı fiiller arasında bulunan; Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendindeki (Siyasetle iştigal) fiili ile ilgili hükmün aşağıda yazılı sebeplerle değiştirilmesi gerekli bulunmaktadır.

Askerî Ceza Kanununun belirtilen bu hükmü askerlerin seçimlere iştirak edip oy kullanmasını yasakladığı halde halen yürürlükte bulunan seçimlerle ilgili kanun hükümleri, bir kısım askerî şahısların seçimlerde oylarını kullanabileceklerini kabul etmiş bulunmaktadır. Bu durum karşısında seçim kanunlarının oy kullanmaya müsaade ettiği askerî şahısların, bu hareketlerini suç kabul eden ve halen uygulanmaz bir durumda olan hükümlerin Askerî Ceza Kanununun bu maddesinden çıkarılması gerekmektedir.

Aynı maddede yer alan siyasi nümayiş ve içtimalara katılma, siyasi maksatla şifahi telkinatta bulunma fiillerinin kapsamını 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun ışığı altında yeniden gözden geçirmek ve her iki kanun arasında yasaklanan fiiller yönünden bir paralellik ve uygulunun temini gerekmektedir.

Gerçekten, Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 43 ncu maddesinde «Türk Silâhlı Kuvvetleri her türlü siyasi tesir ve düşüncelerin dışında ve üstündedir.» hükmü yer aldığı ve bu hükümden amaç, askerlerin her türlü siyasi cereyanların ve bunları temsil eden şahısların, kuruluşların veya partilerin siyasi mücadele ve tartışmaları ve bu sebeple teşekkül etmiş veya edecek ayrı ayrı kanaattaki siyasi uçların mücadeleleri dışında bırakmak olduğu ve bunun askerî gerekler ve hizmetin tabiatına uygun amir bir hüküm niteliğinde olduğu sarihdir.

Bu hüküm, Devlet idaresi ile memleket bütünlüğünün istikrar ve devamlılığında bir Anayasa müessesesi olan Silâhlı Kuvvetlerimizin mensupları bulunan askerlerin; zikri geçen eylemlerin dışında kalmasını sağlamaya matuftur.

211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 43 ncu maddesindeki hükmün belirtilen bu açıklığına rağmen, Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinde yer alan hüküm açık bir anlam taşımadığından bu maddenin uygulanmasında idare ve yargı organları müşkü-

lâtle karşılaşmakta ve 148 nei maddenin (A) bendindeki boşluklar sebebiyle örneğin şifahi telkinatta bulunmak suç kabul edilip ceza müeyyidesi tehdidi altında bulundurulduğu halde siyasî maksatla şifahi telkinatta bulunmaktan daha ağır bir fiil niteliğinde bulunan, askerlerin topluca siyasî maksatla beyanname dağıtmaları kanun kapsamı içine alınmamış bulunmaktadır.

Kanunun tedvin edildiği tarihteki siyasî ortam ile bugünkü siyasî ortam arasında geniş ölçüde fark bulunduğundan askerlerin siyasetle iştigal fiillerini yasaklayan hükümlerin yeniden gözden geçirilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Gerekçenin ilk kısımlarında belirtildiği üzere 211 sayılı İç Hizmet Kanununun bu yönden getirdiği ölçü içinde Askerî Ceza Kanununun 148 nei maddesinin (A) bendinin de yeniden tedvin edilerek İç Hizmet Kanunu hükümleri ile sağlanmak istenen amacın Askerî Ceza Kanunu ile de sarîh bir şekilde teyidedilmesi gereklidir.

Yapılan bu değişiklikle, hem İç Tüzük Kanunu ile Askerî Ceza Kanununun bu hükmü arasında bir paralellik temin edilmiş olacak hem de siyasetle iştigal hakkındaki bent hükmüne açıklık getirildiği gibi maddenin yasakladığı fiiller bilinmiş ve bu suretle ceza kanununun sarîh olarak yasakladığı fiilleri işlemekten kaçınılması da sağlanmış olacaktır. Böylece gerek idare ve gerekse askerî yargı organları da suçun unsurlarının açık olarak belirtilmesi karşısında hangi fiillerin suç teşkil ettiğini kanun ölçülerini içinde kolaylıkla anlayıp, uygulama imkânına kavuşmuş olacaklardır.

Yukarda açıklanan gerekçelerle Askerî Ceza Kanununun 148 nei maddesinin (A) bendini değiştirmek üzere bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 1/163
Karar No: 15

21.2.1970

Yüksek Başkanlığa

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nei maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

(Teklifin tümü üzerinde yapılan uzun müzakerelerden sonra prensip olarak kabul edilen tasarrufların maddelerinin müzakerelerine geçilmiştir.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri personelinin politika dışında kalması memleketin yüce menfaati iktizasıdır. Hangi parti iktidarda bulunursa bulunsun disiplinsizliğe göz yumulmaması gerekir.

Keza ilgili seçim mevzuatına göre bir kısım askerî şahısların seçimlerde oylarını kullanabilecekleri kabul edilmiş bulunmakta ise de oy kullanma hareketini suç kabul eden ve uygulanamayan Askerî Ceza Kanununun bu maddesinden çıkarılması gerekmektedir. Yine «Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 43 neu maddesi Türk Silâhlı Kuvvetleri her türlü siyasî tesir ve düşüncelerin dışında ve üstündedir.» demekte olmasına rağmen Askerî Ceza Kanununun 148 nei maddesinin (A) bendinde yer alan hüküm bir açıklık getirmemekte daha doğrusu bir kısım subaylar - son hâdiselerde olduğu gibi - bu boşluktan zaman zaman faydalanmakta bu ise çeşitli mahzurlar tevlihdetmektedir. - Ezeümle siyasî maksatla şifahi telkinat suç kabul edildiği halde, bir kısım askerlerin siyasî maksatla beyanname dağıtmaları mezkûr kanunun kapsamı içine alınmamış bulunmamaktadır. Ordu İç Hizmet Kanunu ile bir paralellik temin edileceği gibi siyasetle iştigal matlahı altındaki 148 nei maddeye açıklık getirilerek maddenin yasakladığı fiilleri işlemekten kaçınılması da sağlanmış olacaktır. Suç unsurlarının başlıca belirtilmesi karşısında idare ve askerî yargı organlarına kolaylık sağlanacaktır.

Son olaylar muvacehesinde yanlış yola sevk edilmiş genç subayları - her ne kadar bazıları disiplin yolu ile emekliye sevk edilmiş ise de bunun geçerli ve tatminkâr bir yol olmadığı görülmüştür. - vikaye için bu tasarı getirilmiştir.

Yukarıda kısaca arz edilen hususlar muvacehesinde tasarı Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Çankırı <i>Hazım Dağlı</i>	Sözcü Bursa <i>Mustafa Tayyar</i>	Kâtip Manisa <i>C. Selçuk Gümüşpala</i>	Ankara Suna Tural İmzada bulunamadı
Denizli <i>Mehmet Emin Durul</i>	Hatay <i>Ali Yılmaz</i>	İstanbul Karara muhalifim, muhalefet şerhim ektedir <i>Orhan Kabibay</i>	İstanbul Karara muhalifim, muhalefet şerhim ektedir <i>Sezai Orkunt</i>
İstanbul Muhalefifim <i>İlhami Sancar</i>	İzmir <i>Muzaffer Fazlı Arıncı</i>	Konya Muhalefet şerhim ektedir <i>Sadi Koçaş</i>	Konya <i>Baha Müderrisoğlu</i>
Manisa <i>Mustafa Orhan Daut</i>	Trabzon Karara muhalifim <i>Mehmet Arslantürk</i>	Urfa Necati Aksoy İmzada bulunamadı	Van <i>Fuat Türkoğlu</i>

Muhalefet Şerhi

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 13 . 5 . 1940 tarih ve 3823 sayılı Kanunla değişik 14 nci maddesinin (A) bendinin değişiklik şekline aşağıdaki sebeplerle muhalif olduğumu arz ederim :

1. Millî Savunma Bakanlığı sözcüsünün ifadesine göre Askerî Ceza Kanunu yeniden düzenlenmektedir. Bu itibarla, bu madde üzerinde âcil bir tadil zorunlu değildir.

2. Silâhlı Kuvvetler mensuplarının siyasî mahiyette beyanname yayınlamaları hiçbir suretle kabul edilemez. Fakat, bu gibi beyannamelerin yayınlanması için mutlaka bir ortam ve birtakım sebepler bulunması lâzımdır. Sebeplerin sosyal ve psikolojik unsurları üzerinde ciddi olarak durulmadan hiç yasaklama etkili olamaz. Aksine olarak kamu şuurunda ve Ordunun genç kuşakları üzerinde istenmeyen tepkiler şuur altına sindirilir.

3. Tasarıda, (şifahi telkinde bulunanlar) ifadesi daha şümüllü bir şekilde (telkinde bulunanlar) halini almıştır. Anayasanın 20 nci maddesinde düşünce ve kanaat hürriyeti hakkındaki hükümleri karşısında, düşünce ve kanaatlarını kendi çevresi içinde, dostları arasında açıklayan askerî kişilerin bu davranışları bir ihbar konusu haline getirildiği takdirde bundan bir iftira müessesesi doğabilir. Her ne kadar dâvaya bakacak mahkemenin hata işlemesi düşünülemezse de, hakkında ihbar bulunan şahsın rahatsız edilmiş dahi manevî ve maddî bir baskı şeklindedir. İftiraya müsait ve şahısları baskı altında tutacak kelimeler metinde yer almamalıdır. Kaldı ki madde 148, A - 1 ve A - 2 ile A - 3 bendinin diğer hükümleri yeterli derecede vazih ve kasdî fiilleri önleyicidir.

4. A - 4 bendi, aynı şekilde tatbikatta iftira ve ithama müsait, dolayısıyla şahısların rahatsız edilmesini intacedecek hüviyettedir. Maksat, hâkimlerin doğruyu bulacakları hususu değil, şahsın arzusu hilâfına olaylara sürüklenmesinin önlenmesi meselesidir.

Konya
Sadi Koçaş

İstanbul
Sezai Orkunt

İstanbul
Orhan Kabibay

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esasa No. : 1/163
Karar No. : 56

23 . 5 . 1972

Yüksek Başkanlığa

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı Komisyonumuza havale edilmiş olmakla ve ilgili Bakanlık temsilcileri de hazır bulunduğ u halde müzakere olundu.

Kanun tasarısının ;

a) Bir kısım askerî şahısların seçimlerde oy kullanabilecekleri, Anayasada ve seçim kanunlarında kabul edildiğ i halde; yürürlükteki kanunda seçimde oy kullanmanın suç kabul edildiğ i ve bu hâliyle Anayasa ile bağdaşmadığı için bu hükmün, maddeden çıkarılması,

b) 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 43 ncu maddesinde, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin her türlü siyasî tesir ve düşüncelerin dışında ve üstünde olduğ u, bundan ötürü Silâhlı Kuvvetler mensuplarının siyasî parti ve derneklere girmeleri, bunların siyasî faaliyetleri ile münasebette bulunmaları, her türlü siyasî gösteri, toplantı işlerine katılmaları ve bu maksatla nutuk ve beyanat vermeleri ve yazı yazmaları yasaklandığ ı halde; As. C. K. nun 148/A bendinin 211 sayılı İçhizmet Kanununun bu hükmünü karş ilar açıklık ve nitelikte olmadığ ı,

c) Yürürlükteki maddede ş ifaî telkinatta bulunmak suç kabul edildiğ i halde, bundan daha ağır bir fiil olan beyanname dağıtmanın suç sayılmadığ ı ve bu yönden kanunda boşluk bulunduğ u gibi nedenlerle hazırlanan kanun tasarısı Komisyonumuzca; tasarı metnindeki (Eylemleri daha ağır bir suçun unsurlarını ihtiva etmediğ i takdirde) şeklindeki ibare, ceza kanunlarında bu konuda kullanılmış ibarelere paralel olarak (fiil daha ağır bir suç teşkil etmediğ i takdirde) şeklinde değiştirilmiştir.

Yapılan bu değişiklikle kabul edilen kanun tasarısının; Anayasamızın geçici 17 nci maddesi hükmü gereğince öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususu Komisyonumuzca kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasvîplerine arz edilmek üzere işbu rapor saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İ. H. Tekinel

Sözcü
Sivas
T. Koraltan

Kâtip
Sinop
H. Biçer
İmzada bulunamadı

Elâzığ
M. Aytuğ

Gümüşane
M. Karaman

İçel
T. Özgüner

Kars
İ. H. Alacu

Mardin
E. Kemal Aybar

Niğde
M. Ocakçıoğ lu

Kırşehir
C. Eroğ lu
İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLAFI

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 13 . 5 . 1940 tarih ve 3823 sayılı Kanunla değişik 148 nci maddesinin (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 148. — A) 1. Siyasî bir partiye üye olmak için müracaat eden veya herhangi bir suretle siyasi partilere girenler,

2. Siyasî amaçla toplantı yapan veya aynı amaçla siyasî gösterilere katılanlar,

3. Siyasî amaçla nutuk söyleyen, demeç veren, yazı yazan veya telkinde bulunanlar,

4. Siyasî toplantılara resmî kıyafetle katılan, veya sivil kıyafetle dinleyici olarak katılmış olup da tezahüratta bulunanlar,

5. Herhangi bir sebeple yalnız veya toplu olarak siyasî mahiyette beyanname hazırlayan, hazırlanmış beyannameyi imzalayan, imzalatan veya yayın organlarına ulaştıran veya dağıtanlar.

Eylemleri daha ağır bir suçun unsurlarını ihtiva etmediği takdirde;

Beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. 8 . 1 . 1970

Başbakan
S. Demirel

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 13 . 5 . 1940 tarih ve 3823 sayılı Kanunla değişik 148 nci maddesinin (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 148. — A) 1. Siyasî bir partiye üye olmak için müracaat eden veya herhangi bir suretle siyasi partilere girenler,

2. Siyasî amaçla toplantı yapan veya aynı amaçla siyasî gösterilere katılanlar,

3. Siyasî amaçla nutuk söyleyen, demeç veren, yazı yazan veya telkinde bulunanlar,

4. Siyasî toplantılara resmî kıyafetle katılan, veya sivil kıyafetle dinleyici olarak katılmış olup da tezahüratta bulunanlar,

5. Herhangi bir sebeple yalnız veya toplu olarak siyasî mahiyette beyanname hazırlayan, hazırlanmış beyannameyi imzalayan, imzalatan veya yayın organlarına ulaştıran veya dağıtanlar.

Fiil daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde;

Beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Devlet Bakanı
R. Sezgin
Devlet Bakanı
H. Atabeyli
Devlet Bakanı
T. Bilgin
Devlet Bakanı
G. Titrek
Adalet Bakanı
Y. Z. Önder
Millî Savunma Bakanı
A. Topaloğlu
İçişleri Bakanı
H. Mentешеoğlu
Dışişleri Bakanı
İ. S. Çağlayançıl

Maliye Bakanı
M. Erez
Millî Eğitim Bakanı
O. Oğuz
Bayındırlık Bakanı
T. Gülez
Ticaret Bakanı V.
G. Titrek
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
V. Â. Özkan
Güm. ve Tekel Bakanı
A. İ. Birincioğlu
Tarım Bakanı
İ. Ertem
Ulaştırma Bakanı
N. Mentеше

Çalışma Bakanı
S. Öztürk
Sanayi Bakanı
S. Kılıç
En. ve Ta. Kay. Bakanı
S. O. Avcı
Turizm ve Ta. Bakanı
N. Cevheri
İmar ve İskân Bakanı
H. Nakiboğlu
Köy İşleri Bakanı
T. Kapanlı
Orman Bakanı
H. Özalp
Gençlik ve Spor Bakanı
İ. Sezgin

